

Analýza cenového vývoje základních druhů potravin 4/2024

Obsah

Úvod	3
1. Analýza cenového vývoja základných druhov potravín.....	4
2. Pomer spotrebiteľských a odbytových cien vybraných základných druhov potravín	15
Záver	17

Úvod

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 732 z 20. decembra 2023 (ďalej len „uznesenie“) v bode B.5. uložila ministrom financií ďalej dôsledne sledovať a vyhodnocovať vývoj cien potravín a navrhovať účinné opatrenia.

Cieľom analýz cenového vývoja základných druhov potravín (ďalej len „analýza“) je zistenie existencie mimoriadnej trhovej situácie s priamym vplyvom na ceny základných potravín na tuzemskom trhu ohrozujúcim cenovú stabilitu alebo dostupnosť základných potravín.

Záverom doterajších analýz bola skutočnosť, že súčasný vývoj neodôvodňuje priamu cenovú reguláciu konkrétnych druhov potravín a boli navrhnuté konkrétne opatrenia s využitím zákonných nástrojov, ktoré by mohli prispieť k riešeniu vývoja v oblasti cien potravín.

Táto analýza je aktualizáciou Analýzy cenového vývoja základných druhov potravín 3/2024, ktorá bola vzatá na vedomie vládou Slovenskej republiky dňa 20. marca 2024 a reflektuje aktuálny cenový vývoj.

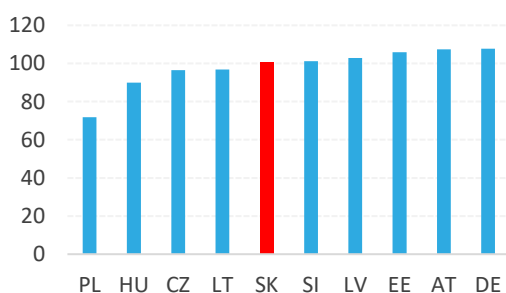

1. Analýza cenového vývoja základných druhov potravín

Ceny potravín na agregátnej úrovni

Ceny potravín v SR dosiahli v roku 2022 priemer EÚ¹: v roku 2022 v Česku dosiahli 96 % priemeru EÚ, v Maďarsku 90 % a v Poľsku 72 %. V Estónsku, Lotyšsku a Slovinsku boli nad priemerom EÚ. Pri medzročnom porovnaní vidíme, že vo východnej EÚ rástli ceny potravín rýchlejšie než v západnej EÚ. Napriek prudkému nárastu sú ceny potravín na Slovensku v priemere nižšie než v Rakúsku, či Nemecku. Pri detailnejšom pohľade vidíme, že výrazne nad priemerom EÚ sú slovenské ceny v kategórii oleje a tuky, aj kvôli vysokým cenám masla. Nadpriemerné sú aj ceny nealkoholických nápojov. Naopak pod priemerom sú v SR ceny mäsa.

Medzinárodné porovnanie cien potravín v rámci zberu PKS (% EÚ)

Zdroj: Eurostat, IFP

Ceny jednotlivých kategórií potravín v SR zo zberu PKS (% EÚ)

Zdroj: Eurostat, IFP

Vývoj cien potravín

Ceny potravín začali rásť celosvetovo v dôsledku vojny v Ukrajine a následného narušenia svetového obchodu s agrokomoditami a energiami. Ukrajina a Rusko dodávajú 28 % celosvetovo obchodovanej pšenice, 29 % jačmeňa, 15 % kukurice a 75 % slnečnicového oleja. Invázia mala za následok narušenie dodávok týchto komodít a prudký nárast ich cien. Ďalším dôsledkom vojny bol aj celosvetový rast cien energií, ktoré následne zvyšovali náklady na pestovanie plodín, výrobu, transport a predaj potravín.

Rast cien na Slovensku dosiahol vrchol v marci 2023 a odvtedy potravinová inflácia postupne spomaľuje. Kým v období od januára 2022 do marca 2023 ceny potravín (bez alkoholických nápojov a tabaku) rástli v priemere o 2,1 % mesačne, od apríla 2023 do apríla 2024 sa ceny v priemere nezmenili, čo je pod priemerom eurozóny (0,1 %). Viac ako 70 % cien spotrebného koša potravín medzi februárom a aprílom kleslo (najviac ceny mlieka, syrov, vajec, chleba, ovocia, olejov a tukov a mäsa) a ďalších viac ako 15 % nerástlo rýchlejšie ako 1% mesačne (napr. zelenina a ryby). Január však býva tradične sezónnym mesiacom, kedy dochádza k výraznejšiemu upravovaniu cien potravín. Pokles v apríli 2024 (-0,4 %) bol výrazne nižší ako priemer za obdobie rokov 2000-2021 (+0,2 %).

Najrýchlejšie rastúcimi položkami potravinovej inflácie boli v poslednom období² mlieko, syry a vajcia (0,3%), chlieb a obilniny (0,3 %) a minerálne vody a nealko (0,3 %)). Najviac zlacnela zelenina (-0,6 %), ovocie (-0,5 %) a oleje a tuky (-0,5 %).

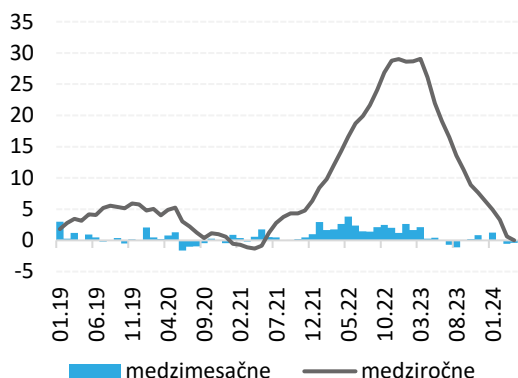
¹ Údaje za rok 2023 nie sú k 29.5.2024 dostupné.

² Priemer posledných troch mesiacov 02/2024-04/2024

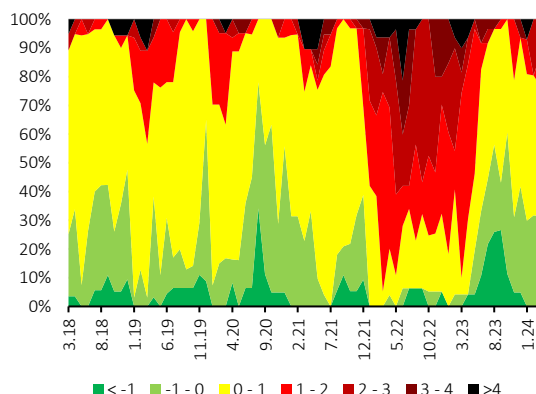
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Medziročný a medzimesačný rast cien potravín (bez nealka, alkoholu a tabaku) na Slovensku (%)

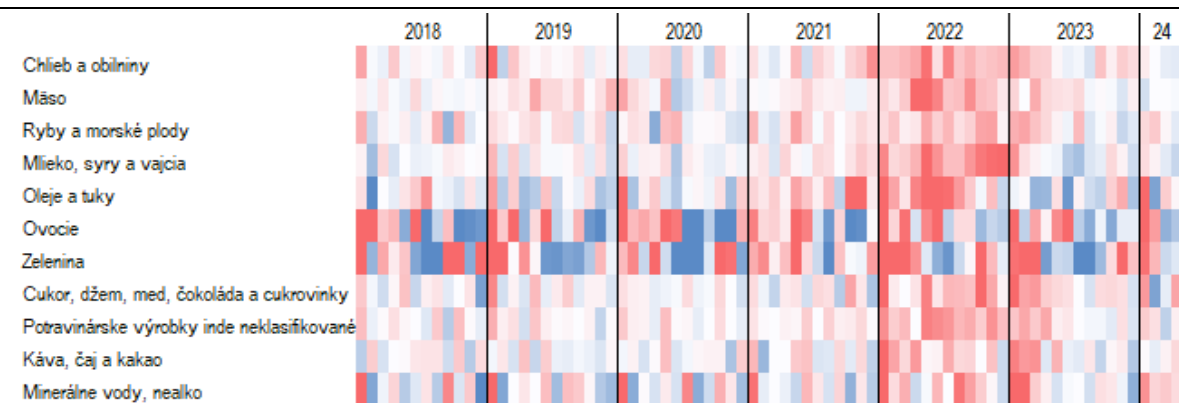
Zdroj: ŠÚ SR

Podiel potravín v spotrebnom koši podľa rýchlosti rastu na Slovensku (% medzimesačne, 3MMA)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Tepelná mapa medzimesačných zmien jednotlivých kategórií potravín (%)

Farebná škála označuje medzimesačné rasty od -4% a menej (tmavomodrá) po +4% a viac (tmavočervená)

Zdroj: ŠÚ SR, IFP

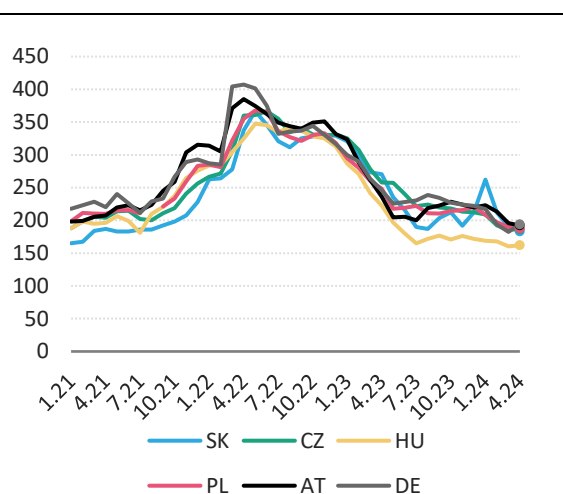
Pod spomalenie inflácie sa podpísal návrat komoditných cien v poľnohospodárstve na úroveň z roku 2021. Ceny pšenice a olejnin sa po výraznom raste v celom regióne v roku 2022 vrátili na úroveň z roku 2021. Veľkoobchodná cena slovenskej pšenice pritom nevybočuje svojou hodnotou štátom V4, či Rakúsku alebo Nemecku. Naopak, väčšinu času bola v rokoch 2021 a 2022 lacnejšia než v okolitých štátoch.

Svetové ceny energií klesli na úrovne z roku 2021 a na ceny potravín už netlačia. Aj ceny palív a vývoj futurít na finančných trhoch sú stabilné, čo bude v blízkej budúcnosti potravinovú infláciu tmiť. Zároveň sa uvoľnili aj tlaky v globálnych dodávateľských reťazcoch. Tieto faktory znižujú náklady na výrobu, prepravu a skladovanie potravín. Slovensko je na tieto faktory vzhľadom na relatívne vyššiu energetickú náročnosť potravinového priemyslu citlivejšie než krajiny západnej Európy.

Ceny vstupných komodít na svetových trhoch tak vytvorili priestor na pokles spotrebiteľských cien potravín alebo aspoň na ich stabilný vývoj.

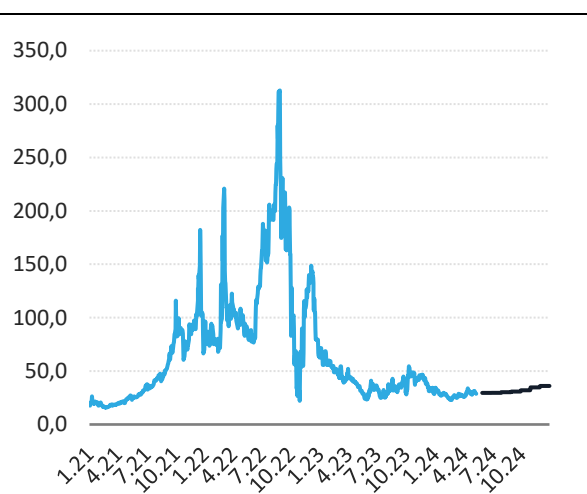

Pšenica - veľkoobchodná cena, komodity (v €/tona)

Zdroj: EK

Spotová cena plynu TTF a futures do roku 2024 (€/MWh)

Zdroj: eex.com

Medzinárodné porovnanie cien základných potravín

Primeranosť maloobchodnej ceny konkrétnej potraviny bola preskúmaná pomocou medzinárodného porovnania a pomocou analýzy ziskov na úrovni jednotlivých sektorov a firiem. Odhadnúť maržu na konkrétnej potravine je prakticky nemožné, keďže výslednú cenu produktu ovplyvňuje veľký počet nákladových faktorov, ktorých vplyv nie je možné spoľahlivo vyčíslieť na jednotkovej (resp. hraničnej) úrovni. Avšak za predpokladu, že tieto faktory sú naprieč krajinami podobné, pomocou medzinárodného porovnania je možné identifikovať nezvyčajný vývoj aj na úrovni konkrétnej potraviny. Zároveň, analýza jednotlivých sektorov a firiem v SR môže odhaliť, či správanie trhu s potravinami ako celku nevykazuje známky mimoriadnej situácie.

Decembrová analýza cien cez medzinárodné porovnanie maloobchodných cien naznačila nezvyčajne vysokú cenu masla, vajec a syru Eidam na Slovensku. Podľa údajov dostupných k začiatku decembra, ceny mlieka a jogurtov mohli od leta klesnúť, ale nestalo sa tak. Naopak, ceny mäsa (hydiny, hovädzieho a bravčového) sa neodchyľovali od medzinárodného priemeru. Cena chleba bola na Slovensku s porovnaním s Českom dlhodobo vyššia, avšak porovnanie môže byť skreslené, keďže ceny Českého štatistického úradu a Štatistického úradu SR neporovnávajú ceny rovnakého chleba. Maloobchodné ceny múky boli pritom na Slovensku nižšie než v ČR.

V marcovej aktualizácii analýzy boli ceny potravín nižšie oproti decembrovej analýze z dôvodu metodických zmien zberu Štatistickým úradom SR. Najväčšou metodickou zmenou je zber údajov zo skenerov pokladníc, ktorý nahradil pôvodný „manuálny“ zber údajov z cenoviek. Novšie údaje o cenách tak už obsahujú skutočne zaplatené ceny, čo opticky znížilo priemerné ceny oproti pôvodným cenovým údajom³.

Aj po metodických zmenách boli však skutočne zaplatené ceny vajec a syru Eidam vyššie než v ČR. Vajcia boli na Slovensku v apríli drahšie asi o 13 % v porovnaní s ČR. Rozdiel medzi cenami začal

³ Vyjadrenie ŠÚSR: „Ceny potravín, zverejňované Štatistickým úradom SR sú iba orientačné a vychádzajú zo zdrojových údajov získavaných pre výpočet Indexov spotrebiteľských cien. Každá krajina má vlastnú metódu pre zber zdrojových údajov a pre výber predajní, v ktorých ceny zisťuje. Portfólio predajní nie je v jednotlivých krajinách totožné – niekde môžu prevládať diskontné predajne, v ďalšej krajine zase môže byť vo vzorke väčší počet nezávislých malých predajní, čo ovplyvňuje výšku vypočítanej priemernej ceny. Na základe uvedeného možno konštatovať, že pri priemerných cenách vypočítaných zo zdrojových údajov pre výpočet indexu spotrebiteľských cien nie je vhodné porovnávať medzi krajinami absolútne hodnoty priemerných cien, ale vývoj cien v čase. Z tohto dôvodu aj ŠÚ SR zverejnil ceny vypočítané z nového zdroja údajov už od januára 2023, aby bolo možné urobiť analýzu vývoja cien vybraných produktov za obdobie posledného roka.“

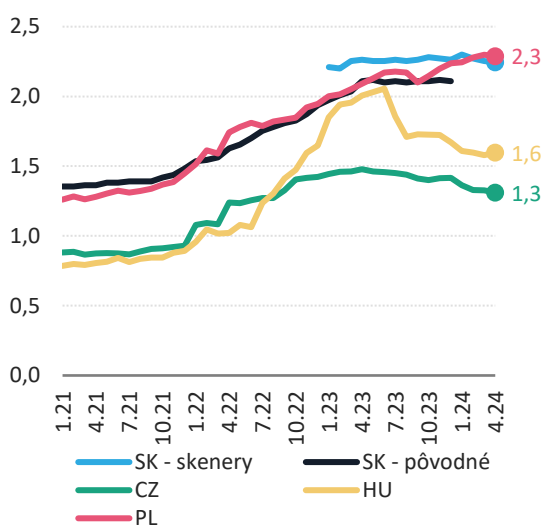

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

vznikať v druhom polroku 2023. Jednotková cena syru Eidam bola na Slovensku v apríli 2024 vyššia než v ČR o približne 17 %. Rozdiel v cenách v neprospech Slovenska pretrvával celý rok 2023. Ceny tovarov môžu byť v ČR v skutočnosti ešte nižšie, pretože v ČR sa údaje zo skenerov využívajú len v agregovanom cenovom indexe CPI a nie na úrovni jednotlivých potravín⁴, ktoré uvádzame na grafoch.

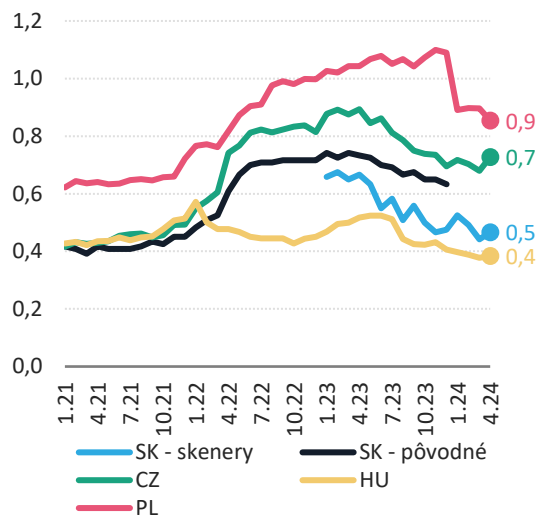
V júnovej aktualizácii sú porovnávané aj ceny potravín v Poľsku, kde je lacnejšia najmä zelenina. Ceny zemiakov a jablák sú o 30 až 40 percent lacnejšie ako na Slovensku. Ostatné porovnávané potraviny nie sú v Poľsku lacnejšie. Rovnako ako v ČR, tak aj Poľský štatistický úrad však uvádza údaje nie zo skenerov, ale z pultového zberu cenoviek. To pravdepodobne uvádzané ceny z Poľska nadhodnocuje.

Chlieb⁵, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

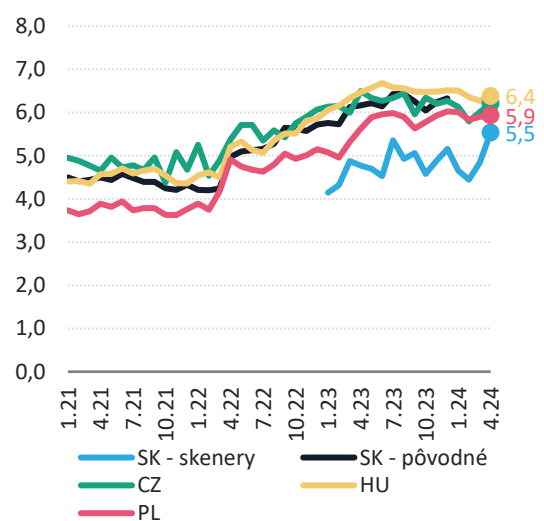
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Múka, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

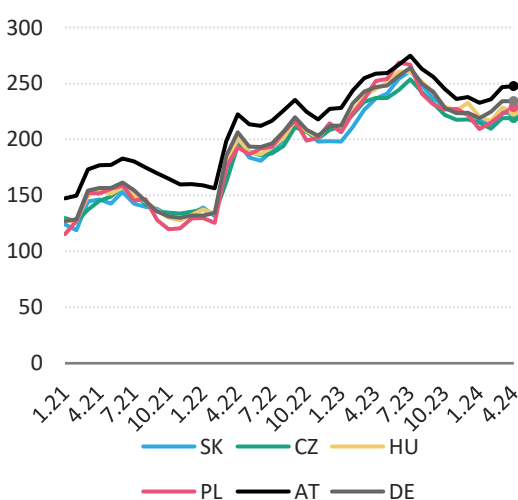
Zdroj: EK

Bravčové karé⁶, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Bravčové, cena komodity (v €/100 kg)

Zdroj: EK

⁴ <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&katalog=31779&z=T&pvo=CEN11B>

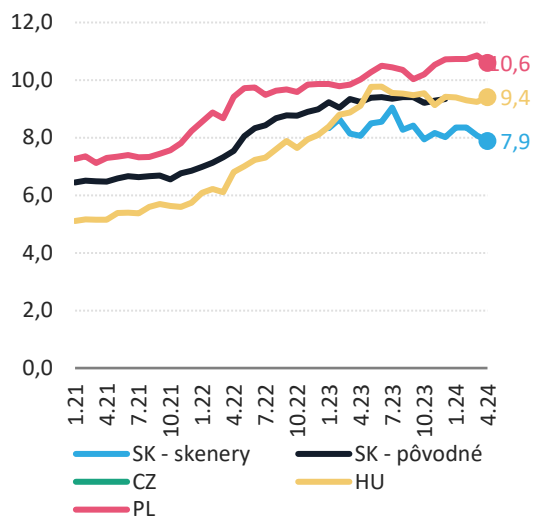
⁵ Pôvodné dáta uvádzali cenu položky „chlieb tmavý“, skenerové dáta uvádzajú cenu „chleba obyčajného“.

⁶ Pôvodné dáta uvádzali cenu bravčového karé s kosťou, skenerové dáta uvádzajú cenu bez kosti.

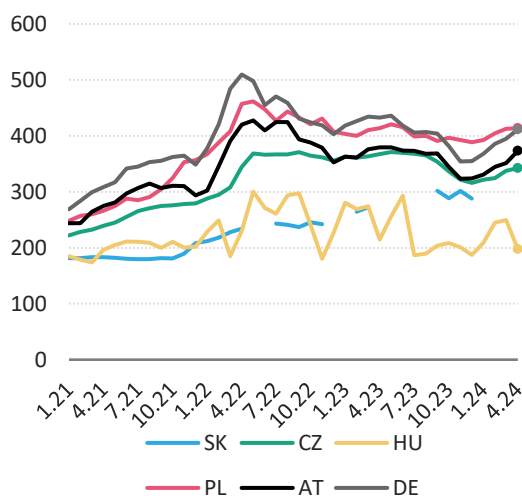
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Hovädzie predné bez kosti, maloobchodná cena
(v €/kg, bez DPH)

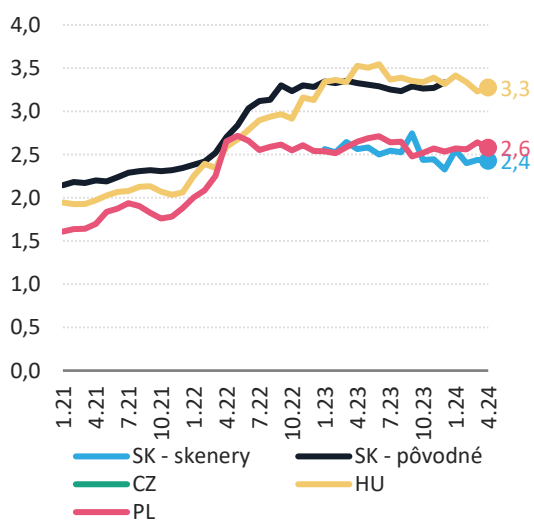
Zdroj: ŠÚ SR, KSH, GUS

Hovädzie, cena komodity (v €/100 kg)

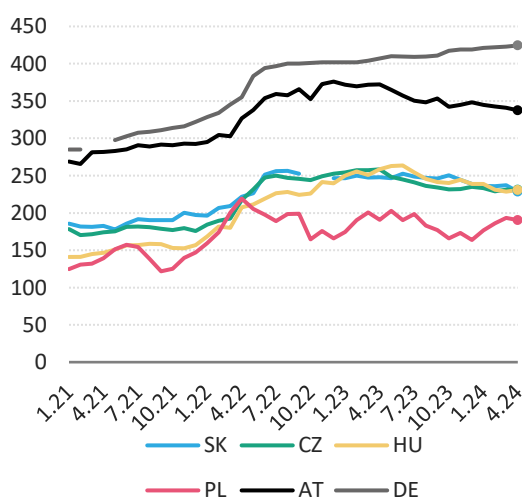
Zdroj: EK

Kurča pitvané, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, KSH, GUS

Kurča, cena komodity (v €/100 kg)

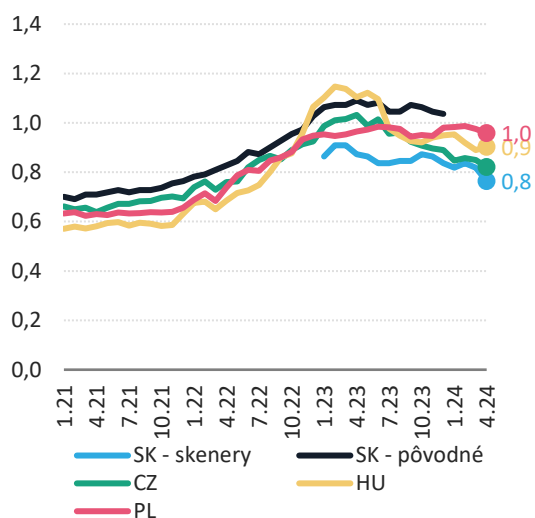

Zdroj: EK

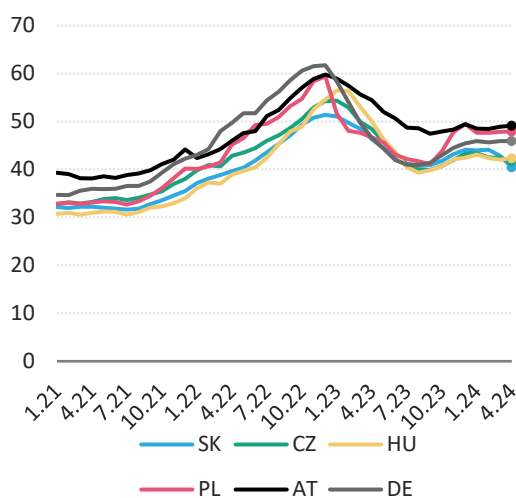
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Mlieko polotučné, maloobchodná cena (v €/l, bez DPH)

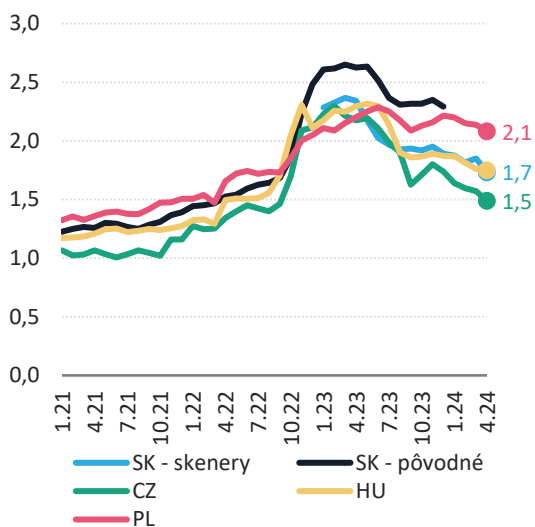
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Mlieko, cena komodity (v €/100 kg)

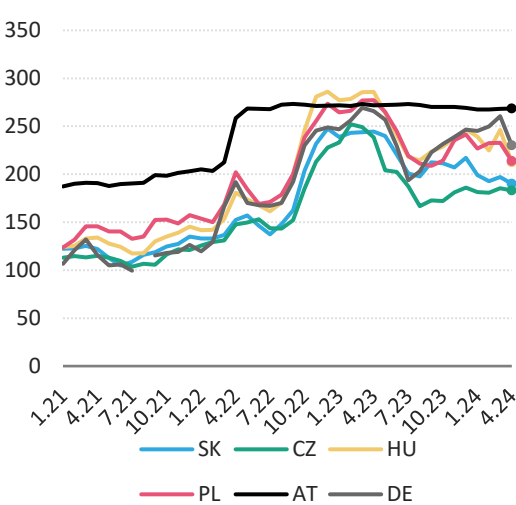
Zdroj: EK

Vajcia, maloobchodná cena (v €/10 ks, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Vajcia, cena komodity (v €/100 kg)

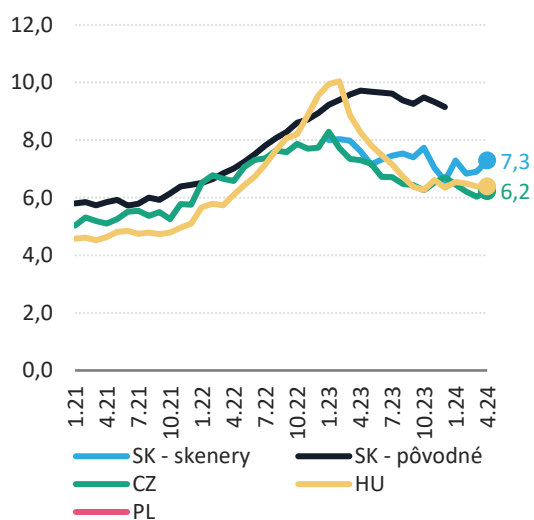

Zdroj: EK

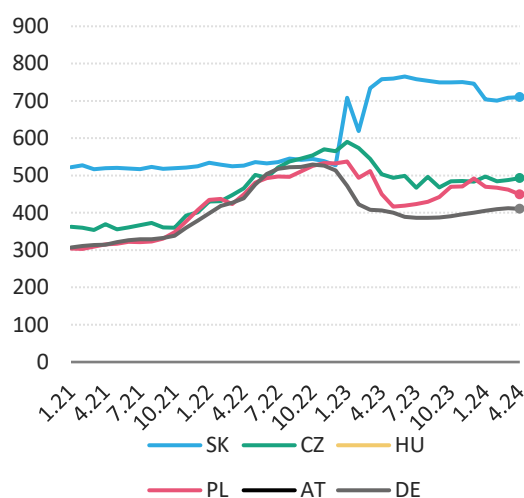
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Eidam, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

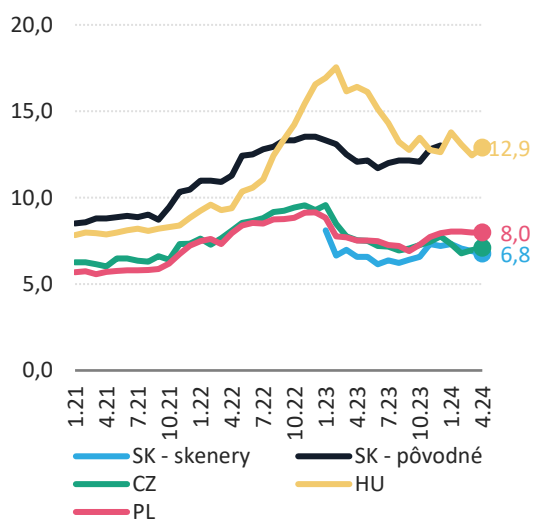
Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH

Eidam, cena komodity (v €/100 kg)

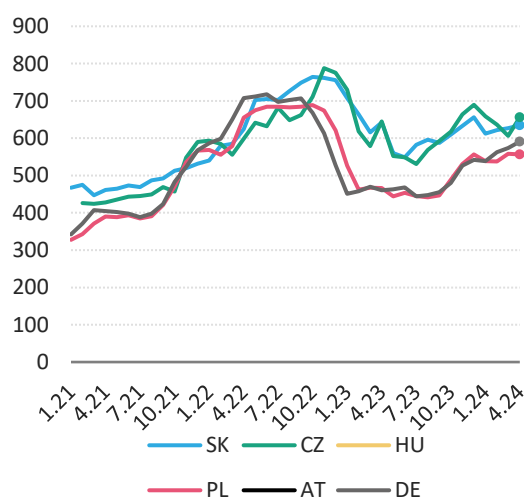
Zdroj: EK

Maslo⁷, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Maslo, cena komodity (v €/100 kg)

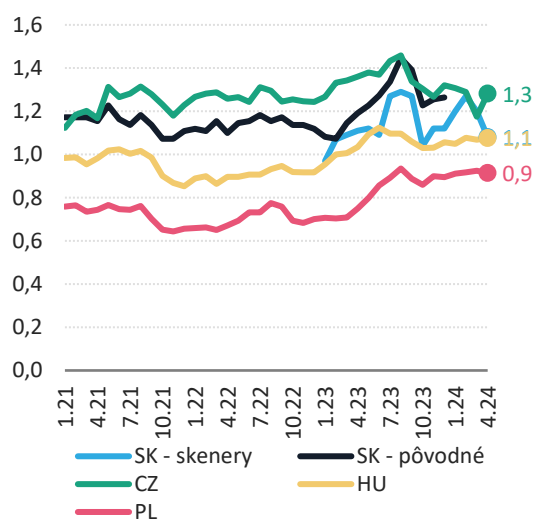
Zdroj: EK

⁷ Pôvodné dáta uvádzali cenu 125g balenia, skenerové dáta uvádzajú cenu 250g balenia. Maďarský štatistický úrad uvádza cenu 100g balenia, poľský zase 200g. Vo všetkých prípadoch je cena prepočítaná na 1 kg.

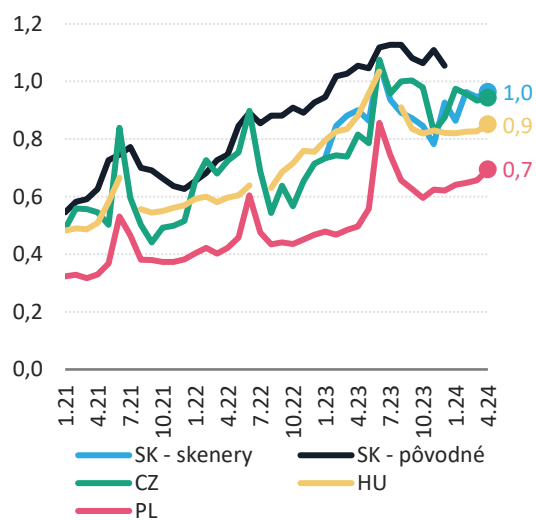
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Jablká, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

Zemiaky, maloobchodná cena (v €/kg, bez DPH)

Zdroj: ŠÚ SR, ČSÚ, KSH, GUS

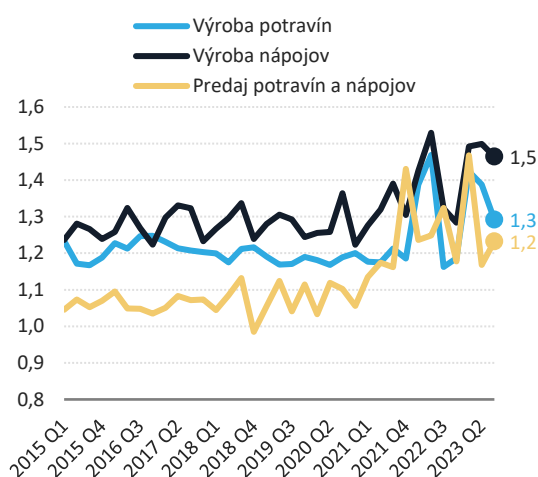

Ziskovosť firiem a sektorov v potravinovej vertikále

Mimoriadnu situáciu na trhu s potravinami sme posudzovali aj optikou analýzy ziskov na úrovni jednotlivých sektorov a firiem. Ak bol rast cien výstupných produktov neprimeraný rastu vstupných nákladov firiem, prejaví sa to na vyššej ziskovosti firiem vo výkazoch ziskov a strát. Odhady ziskových prírážok na kvartálnej báze a sektorovej úrovni poskytla NBS, údaje za jednotlivé firmy na ročnej báze sú z databázy Finstat. Pre rozklad rastu cien podľa príspevkov jednotlivých nákladových faktorov a zisku boli použité údaje zo ŠÚSR a FIGARO tabuliek.

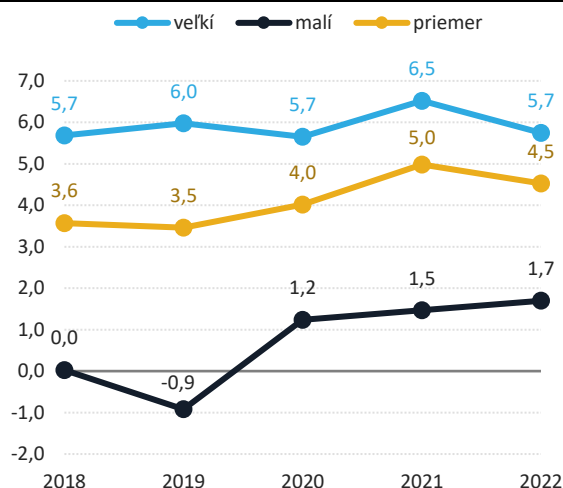
Podľa odhadov NBS ziskové prírážky v potravinovej vertikále začali rásť ešte v roku 2021 a kým v sektore obchodu s potravinami už klesli, v sektore výroby potravín a nápojov boli v druhom štvrtroku 2023 stále výrazne nad priemerom. Kým priemerná ziskovosť v sektore výroby potravín dosahovala pred rokom 2021 približne 1,2 bodu, aktuálne dosahuje 1,4 bodu (hodnota 1,4 bodu znamená, že ak zvýšenie objemu produkcie vedie k nárastu nákladov o 1 euro, tržby v odvetví stúpajú o 1,40 eurá). V sektore obchodu, resp. predaja potravín dosahovala ziskovosť pred rokom 2021 asi 1,05 bodu. Následne tiež vzrástla a klesla na aktuálnych 1,2 bodu. To je síce najmenej od roku 2021, avšak stále mierne nad priemerom z rokov 2015 až 2020.

Ziskové prírážky v sektoroch výroby potravín a obchodu s potravinami (v bodoch)

Pozn.: zisková prírážka (*markup*) predstavuje pomer hraničných príjmov a hraničných nákladov. Hodnota 2 znamená, že ak zvýšenie objemu produkcie vedie k nárastu nákladov o 1 eur, tržby v odvetví stúpajú o 2 eurá. Zdroj: NBS

Pomer zisku ku výnosom v maloobchode s potravinami (v bodoch) podľa veľkosti predajcov

Zdroj: Finstat

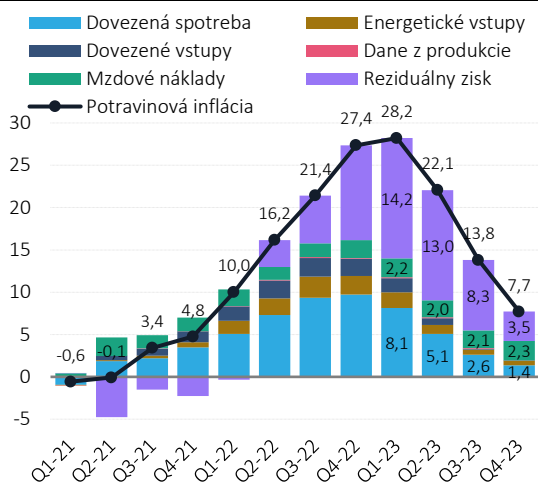
Rast cien potravín v priebehu minulého roka umožnil výrazný rast ziskov producentov, veľkoobchodu a maloobchodu. Spotrebiteľské ceny potravín rástli výraznejšie, než ceny vstupov (vrátane miezd) v poľnohospodárstve, potravinárskom priemysle a obchode. Napriek vysokému podielu spotreby potravín z dovozu (až 43 %)⁸, rástli dovozné ceny potravín výrazne pomalším tempom ako tie z domácej produkcie. Odhadujeme, že drahšími nákladovými vstupmi a dovezenou infláciou je možné v roku 2023 vysvetliť len zhruba polovicu medziročnej potravinovej inflácie. Nevysvetlený rozdiel prisudzujeme nárastu nominálnych hrubých ziskov v potravinovej vertikále. Odhadujeme, že ak by zisk firmám rástol rovnako rýchlo ako mzdy zamestnancom, potravinová inflácia by bola v roku 2023 nižšia až o 7,6 p.b. a dosiahla by medziročný rast okolo 9,7 %.

⁸ Zdroj: Eurostat, ONS, IFP, kategória: potraviny a nealkoholické nápoje.

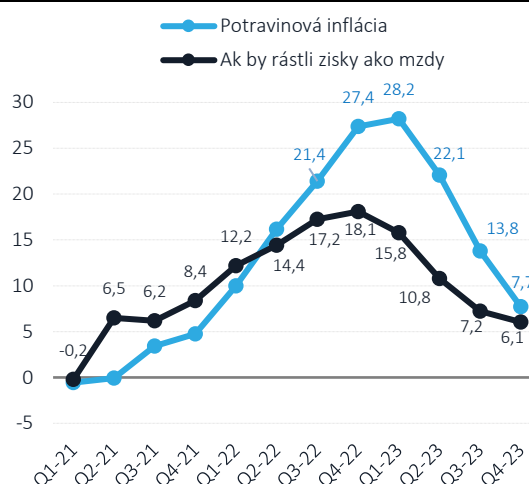
Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Rozklad rastu cien potravín podľa príspevkov jednotlivých faktorov od začiatku roku 2021

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, IFP

Odhad výšky potravinovej inflácie ak by firmy pretavili do cien aj rast ziskov na úrovni rastu miezd

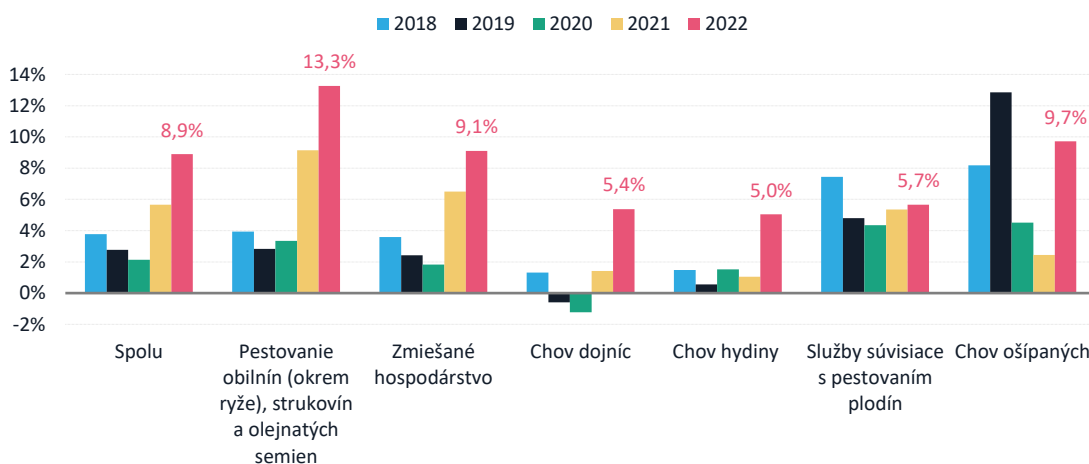

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, IFP

Podľa účtovných závierok rástla ziskovosť v roku 2022 tým viac, čím nižšie vo vertikále firma operovala. Najviac sa z pohľadu ziskovosti darilo poľnohospodárstvu, potom potravinárstvu a následne maloobchodu. To naznačuje, že svetový šok cien potravín navýšil najprv zisky v prvovýrobe a odtiaľ sa prelieval ďalej do výrobných a nakoniec do spotrebiteľských cien. Aktuálnejšie údaje nie sú dostupné.

V poľnohospodárstve pomer ziskov pred zdanením na celkových výnosoch v minulom roku stúpol na 8,9 %. To predstavuje 60% nárast oproti roku 2021 a vyše 200 % nárast oproti predkrízovému roku 2019. Zisky dynamicky rástli najmä v odvetví pestovania obilnín, ale aj v chove hospodárskych zvierat. Predpokladáme, že poľnohospodárom sa darilo najmä kvôli vysokým burzovým svetovým cenám poľnohospodárskych komodít, ktoré stúpili výraznejšie ako náklady na ich produkciu.

Pomer zisku pred zdanením k výnosom v najväčších poľnohospodárskych odvetviach za rok 2022

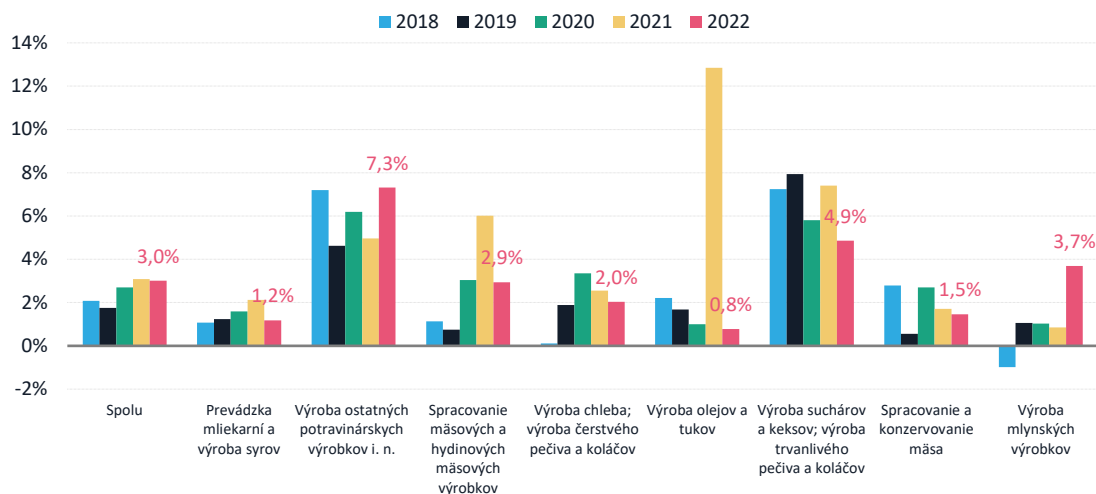
Zdroj: Finstat

V celom odvetví výroby potravín bol v roku 2022 pomer ziskov k výnosom nižší, na úrovni 3 % a oproti roku 2021 sa tento pomer nezvýšil. Výraznejší nárast sme zaznamenali vo výrobe mlynských výrobkov, kde spadá napr. produkcia múky. Väčšie zisky na jedno euro výnosov generuje výroba ostatných potravinárskych výrobkov, kde spadajú rôzne vysoko spracované potravinárske produkty. Medziročný pokles v sledovanom ukazovateli sme sledovali pri mliekarenskej výrobe, spracovaní mäsa, pekárenskej výrobe ale aj pri výrobe olejov. Oproti poľnohospodárstvu, dosahuje potravinárska výroba výrazne nižší podiel ziskov na výnosoch.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

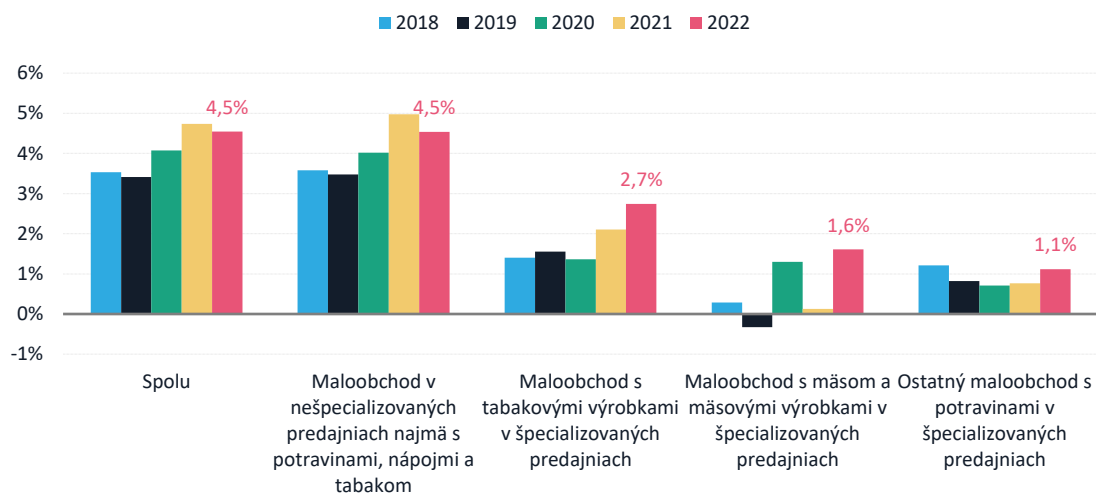
Pomer zisku pred zdanením k výnosom v najväčších odvetviach potravinárskej výroby za rok 2022

Zdroj: Fínstat

V maloobchode v roku 2022 generovaný zisk z jedného eura výnosov mierne poklesol, avšak stúpol už v roku 2021. Rok 2021 však bol v znamení prísnych reštrikčných opatrení, kedy boli služby obmedzené, čo prirodzene viedlo k zmene spotrebiteľského správania smerom k väčším nákupom v maloobchode. V porovnaní s predkrízovými rokmi 2018 a 2019 v celom odvetví maloobchodu stúpol pomer ziskov a výnosov zhruba o 30 %. Dáta z účtovných závierok za rok 2022 naznačujú, že minuloročná potravinová inflácia bola do veľkej miery hnaná najmä zvýšenými cenami u prvovýrobcov, ktoré sa cez dodávateľský reťazec preniesli až do konečných spotrebiteľských cien. Údaje za rok 2023 nemáme k dispozícii.

Pomer zisku pred zdanením ku výnosom v najväčších odvetviach maloobchodu za rok 2022

Zdroj: Fínstat

S poklesom inflácie začali domácnosti od roku 2024 zvyšovať svoju spotrebu. Reálne tržby v supermarketoch v prvom kvartáli 2024 vykázali priaznivé výsledky, čo signalizuje, že dostupnosť a spotreba základných potravín nie sú ohrozené. Celková reálna spotreba domácností v štvrtom kvartáli 2023 medziročne poklesla o 1,7 %. Tohtoročné údaje o reálnych tržbách v maloobchode prinášajú optimizmus. Tržby v supermarketoch v prvom kvartáli medziročne vzrástli o 3,2 % v reálnom vyjadrení, čo naznačuje, že domácnosti aktuálne neznižujú spotrebu základných potravín a nie je ohrozená ani dostupnosť potravín.

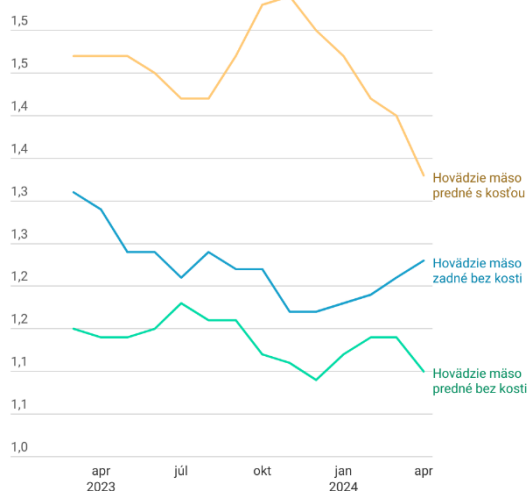

2. Pomer spotrebiteľských a odbytových cien vybraných základných druhov potravín

Na preskúmanie mimoriadnej cenovej situácie sme použili aj údaje o obchodnom rozpätí pri predaji potravín v maloobchode. Konkrétne používame pomer medzi koncovými-spotrebiteľskými cenami a cenami, za ktoré maloobchod tieto potraviny nakupuje od svojich dodávateľov. Tieto údaje na mesačnej báze poskytl Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Pomer spotrebiteľských a odbytových cien sa pre väčšinu sledovaných produktov oproti roku 2023 znížil. Spolu so zvoľnením inflácie začal klesať aj pomer spotrebiteľských a odbytových cien potravín. Jednotkové náklady však na úrovni jednotlivých produktov nie je možné spoľahlivo odhadnúť. Výraznejší rast sme zaznamenali len pri rožkoch. K mimoriadnej cenovej situácii teda nedochádza.

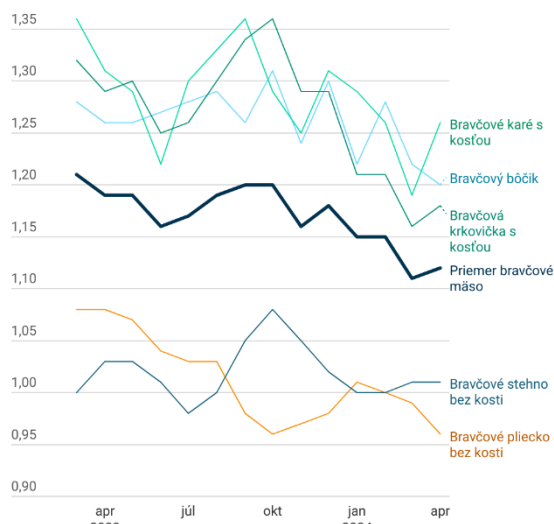
Hovädzie mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

Bravčové mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

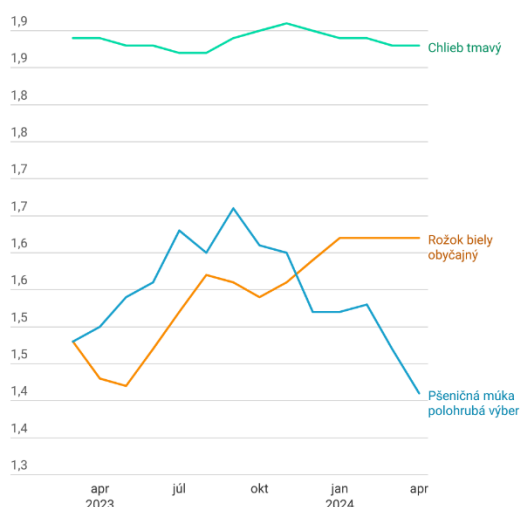

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

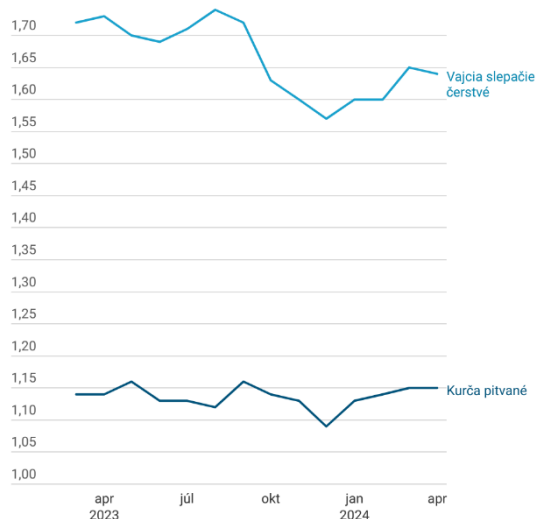
Múka a pečivo – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

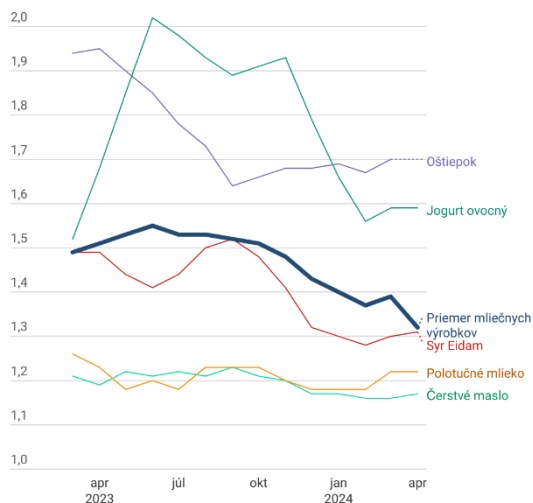
Vajcia a kuracie mäso – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

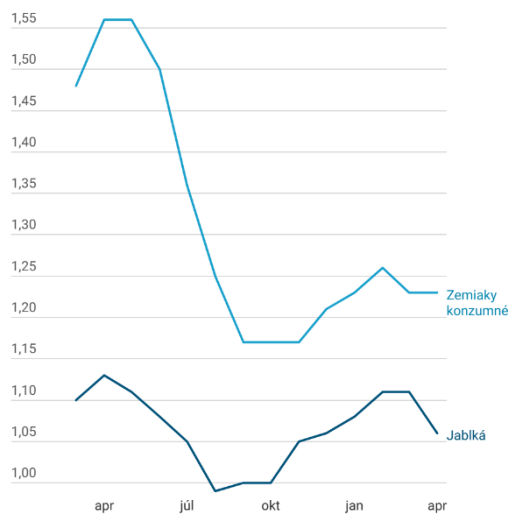
Mliečne výrobky – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

Zemiaky a jablká – pomer spotrebiteľskej a odbytovej ceny

Graf: IFP • Zdroj: MPRV SR • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: MPRV SR, ŠÚSR

Záver

Tempo rastu cien potravín na Slovensku sa v roku 2023 stabilizovalo, k čomu prispel pokles cien energií a poľnohospodárskych komodít na svetových trhoch. Od apríla do konca roku 2023 zostali spotrebiteľské ceny potravín na Slovensku v priemere nezmenené. Novoročné zvýšenie cien potravín bolo oveľa miernejšie než historický priemer a v medzoročnom porovnaní inflácia klesala. Medzinárodné porovnanie cien vo vertikále v predchádzajúcej analýze naznačovalo na Slovensku nezvyčajne vysokú cenu masla, vajec a syru Eidam. Údaje zo skenerov pokladníc síce ukazujú, že skutočne zaplatené ceny boli nižšie, no napriek tomu boli v porovnaní s ČR skutočne zaplatené ceny vajec na Slovensku v apríli vyššie o 13 % a ceny syru Eidam vyššie o 17 %. Porovnanie s Poľskom ukázalo, že je tam výrazne lacnejšia zelenina než vo zvyšku regiónu. Ceny jablák a zemiakov sú v Poľsku lacnejšie o 30 až 40 percent než na Slovensku. Svetový šok do cien agrokomodít a energií navýšil nielen náklady, ale aj ziskovosť najmä v poľnohospodárstve, pričom ziskovosť vo výrobe potravín a v maloobchode je taktiež nad úrovňami rokov 2018 a 2019.

Cieľom analýzy bola aktualizácia zistení o existencii mimoriadnej trhovej situácie s priamym vplyvom na ceny základných potravín na tuzemskom trhu ohrozujúcim ich cenovú stabilitu alebo dostupnosť. Vzhľadom na daný cieľ aktualizácia analýzy preukázala, že nie je ohrozená dostupnosť a spotreba základných potravín.

Vzhľadom na tieto zistenia považujeme realizáciu opatrení na podporu cenovej stability a dostupnosti základných potravín, ktoré boli súčasťou Analýzy cenového vývoja základných druhov potravín 2/2023, za dostatočnú.